

робіт: ідентифікація потреб системи управління в інформаційних даних; розроблення переліку необхідних форм документування; ідентифікація мети та завдань облікової системи в частині обліку, аналізу та контролю; узагальнення критеріїв, яким має відповідати облікова система; розроблення посадових інструкцій працівників бухгалтерії; впровадження інновацій в чинну облікової системи. Відтак, дослідження поняття «облікова система» уможливило обґрунтувати та ідентифікувати основні його характеристики, що сприяло виявленню ключових чинників впливу та встановлення напрямів подальшого їх удосконалення.

Інформаційні джерела:

1. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. Помилки в бухгалтерському обліку: сутність, класифікаційні ознаки, виявлення та виправлення. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 49. С. 187–195.

2. Павлік І.Є. Організація обліково-аналітичних систем суб'єктів господарювання в аграрному секторі економіки України: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 Облік і оподаткування. Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2020. 288 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/40500/1/dusertasia%20Павлік.pdf>

3. Швець В. Є. Розвиток обліково-аналітичних систем суб'єктів господарювання в Україні: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 448 с.

УДК 311.15

В.В. Ярова, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

А.В. Івах, здоб. вищ. осв. ОС «молодший бакалавр» (ДБТУ, Харків)

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЦТВА ЖИТА

Жито - одна з первісних зернових культур, яку люди використовували в харчуванні протягом багатьох століть. Воно є цінною продовольчою, кормовою, агротехнічною культурою і в Україні і у Харківській області.

Зінченко О. І., Салатенко В. Н., Білоножко М. А. вказують на те, що продовольча цінність жита визначається значним вмістом в зерні білків (12,8 %) та вуглеводів (69,1%). Житнє борошно часто використовують як домішку до пшеничного при випіканні популярних сортів хліба. [1].

Жито є профілактичним засобом від можливих захворювань (атеросклероз, карієс, цукровий діабет), оскільки ненасичені жирні кислоти здатні розчиняти холестерин в кровоносній системі людини.

Озиме жито є цінною кормовою культурою, оскільки його використовують у вигляді концентрованого корму (житні висівки та кормове борошно), як зелений корм, як грубий корм (сіно). Солому жита використовують для виготовлення парникових мат, корзин, паперу, саману.

Застосування жита у годівлі худоби є дуже популярним у Німеччині і Данії. Так, у годівлі молодняка ВРХ та молочних корів частка жита може становити до 40% в концентратах – максимально 4,0 кг жита на добу. При цьому прирости на відгодівлі з використанням кормових сумішей, які містять жито, є значно вищими порівняно з ячменем [3].

Агротехнічне значення озимого жита полягає у тому, що завдяки сильному кущенню і швидкому росту навесні воно пригнічує бур'яни, навіть багаторічні, і є добрим попередником для інших культур. Воно забезпечує непоганий урожай на легких малородючих (підцаних та супідцаних ґрунтах), де інші культури, зокрема озима пшениця, малопродуктивні [2].

Сільськогосподарськими підприємствами Харківської області у 2020 р. з площі 3475 га було зібрано 133,1 тис ц зерна жита. За 2011-2020 рр. посівна площа цієї культури по області скоротилася на 31,3%, валовий збір зерна – на 12,9%. Тенденція зміни урожайності за 10 років характеризується зростанням на 26,8%.

Для характеристики абсолютної міри варіації ми визначили варіаційний розмах U якості узагальнюючі міри варіації нами були використані середнє лінійне відхилення, дисперсія середній квадрат відхилень), середнє квадратичне (стандартне) відхилення. Середнє лінійне та середнє квадратичне відхилення за змістом ідентичні, але останнє завжди більше першого.

Ступінь варіації ознаки ми характеризували за допомогою коефіцієнта варіації який визначається відношенням абсолютних іменованих характеристик варіації до центра розподілу, яким є значення середньої величини. Коефіцієнт варіації виражається коефіцієнтом або в процентах і застосовується для порівняння варіації різних ознак або однієї ознаки в різних сукупностях. У нашому дослідженні ми будемо порівнювати варіацію різних ознак – урожайності, посівної площі і валового збору жита господарства Харківської області за 2011-2020 рр.

Існує декілька видів коефіцієнтів варіації:

- Лінійний(відношення середнього лінійного відхилення до середнього значення ознаки);
- Осциляції (відношення розмаху варіації до середньої величини);
- Квадратичний (відношення середнього квадратичного відхилення до середнього означення ознаки). Якщо квадратичний коефіцієнт варіації менший або дорівнює 33%, то статистична сукупність вважається однорідною, а середня величина типовою. В результаті проведених розрахунків можна зробити наступні висновки.

Середній рівень урожайності жита в господарствах Харківської області за 10 років становить 30,22 ц/га, при цьому максимального значення 38,3 ц/га досягнуто у 2020 р. Найнижчий рівень урожайності був у 2012 р. і становив 23,8 ц/га. Діапазон варіації становить 14,5 ц/га. Коефіцієнт осциляції дорівнює 47,99% і свідчить про незначний ступінь варіації урожайності жита. Середнє лінійне відхилення становить 3,8 ц/га. Недоліком цього показника є те що він не враховує знаків відхиленя індивідуальних значень урожайності жита від середньої величини.

Лінійний коефіцієнт варіації дорівнює 12,59%. Недолік цього показника усувають показники дисперсії і середнього квадратичного відхилення. Із наведених у таблиці даних виходить що середнє квадратичне відхилення урожайності жита по роках становить 4,53 ц/га, квадратичний коефіцієнт варіації – 14,99%(менше 33%).

Середній розмір посівної площі жита в сільськогосподарських підприємствах Харківської області за 2011-2020 рр. становить 4063,2 га, максимальною вона була у 2015 р. – 6484 га. У 2018 р. у господарствах області під посіви жита було відведено лише 1864 га. При розмаху варіації 4620 га коефіцієнт осциляції становить 113,7% , тобто діапазон варіації на 13,7% перевищує середній розмір площі за досліджуваний період.

Про зростання ступеня варіації ступеня посівних площ порівняно із урожайністю свідчать значення показників узагальнюючої міри варіації, а саме середнього лінійного відхилення(1523,8 га), дисперсії (2862939) і середнього квадратичного відхилення (1692 га). Квадратичний коефіцієнт варіації посівної площі жита становить 41,64%, що значно вище нормативного значення (33%) і вище показника варіації урожайності жита на(26,65%).

Доведений нами високий ступінь коливання розмірів посівних площ жита господарствах Харківської області спричинив достатньо високий ступінь варіації обсягів виробництва зерна жита за 2011-2020рр. Так розмах варіації валового збору жита становить 155,3 тис.

ц, що на 27,4% вище середнього значення виробництва зерна жита за 10 р. (121,87 тис. ц). Таке високе значення коефіцієнта осциляції отримано за рахунок того що максимальне значення валового збору зерна жита досягнуте у 2013 р. , мінімальне у 2018р. – 45,3

Господарська діяльність підприємств Харківської області має бути спрямована на отримання більш високої продуктивності одиниці земельної площі, тобто на зростання урожайності жита. Можна рекомендувати суб'єктам господарювання використання гібридного жита, за рахунок чого, по-перше, можна отримувати до 25% і більше додаткового ефекту по врожайності. По-друге, порівняно із звичайними сортами жита вирощування гібридного жита за відповідних умов надасть можливість господарствам отримувати найвищий маржинальний прибуток.

Інформаційні джерела:

1. Зінченко О. І., Салатенко В. Н., Білоножко М. А. Рослинництво: підручник. - К.: Аграрна освіта, 2001. - 591 с. [Електронний ресурс]. URL: <https://buklib.net/books/30111/>.

2. Опара М. Не варто ігнорувати жито. Урядовий кур'єр. 4 жовтня 2022. [Електронний ресурс]. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ne-varto-ignoruvati-zhito/poшко М.>

3. Ярошко М. Вирощування гібридного жита. Агроном. 25.11.2016. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.agronom.com.ua/vyroshhuvannya-gibrydnogo-zhyta/>

УДК 657.5:120.12

В.В. Яценко, здоб. ОС PhD (*ДБТУ, Харків*)

СУТНІСТЬ ТА РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

В умовах зміни торгових векторів України з іншими країнами та переорієнтацію на ринки Євросоюзу саме електронний бізнес виступає одним з механізмів підтримки традиційних каналів руху товарів, що забезпечує щорічно до 35 % зростання онлайн-продаж у вітчизняному споживчому секторі.

Функціонування електронного бізнесу (Е-бізнес) зумовлено процесом глобалізації, науково-технічним прогресом, пріоритетністю цілей сталого розвитку. Е-бізнес – це якісно нова модель інтегрованої економічної діяльності, яка базується на використанні інформаційно-